

Wie ben je?

Mag ik me even voorstellen? Mijn naam is mevrouw de Koekoek. In het Latijn: *Cuculus canorus*. *Cuculus* verwijst naar het geluid dat mijn man maakt: "Koe-koek, koe-koek". *Canorus* betekent: welluidend. Ik zelf maak als vrouwtje een meer giechelend geluid. Ons uiterlijk is ook nogal verschillend. Mijn man heeft een blauwgrijze borst, kop en bovenzijde. Zijn buik is wit met zwarte bandering. Best chic.

Wij vrouwen zijn soms ook grijs, maar dan is onze borst beige gebandeerd.

Of we zijn helemaal roestbruin met bandering over ons hele lichaam. Net zoals onze jongen.

De jonge vogels kun je herkennen aan de witte vlek in de nek en de witte zomen om de veerranden.

In grootte lijken we op een houtduif, maar zoals je op de foto's ziet, laten wij onze vleugels altijd lekker losjes hangen. Sommige vogels zien ons soms voor een sperwer aan. Door de schrik vliegen ze weg. En zo kunnen wij ons ei in het nest van een andere vogelsoort leggen. Dit broedparasitisme is om meerdere redenen belangrijk voor ons koekoeken. Door gebruik te maken van zogenoemde waardvogels die ons ei uitbroeden en ons jong voeden, besparen wij een hoop energie.

Het leggen van mijn eieren moet ik wel tactisch aanpakken. Ik wacht altijd tot er minimaal 1 ei gelegd is door mijn waardvogel, de kleine karekiet. Meestal pak ik met mijn snavel één ei van de waardvogel uit het nest, keer me om en leg mijn eigen ei. Vervolgens vlieg ik weg met het ei van de pleegmoeder. Zo valt het minder op dat ik mijn ei erbij heb gelegd, want ze kunnen dus wel tellen. Mijn ei past qua kleur precies bij de eieren van de kleine karekiet. Andere koekoeken die andere waardvogels hebben, passen de kleur ook aan bij die van hun waardvogel. Zo heb je bijvoorbeeld karekietkoekoeken en heggenmuskoekoeken. Wel zijn onze eieren een stukje groter.

Bij 10 - 30 % van de waardvogels vallen we door de mand en laat de waardvogel het nest in de steek. Dat is voor mij niet zo erg, want ik kan wel 10 tot 25 eieren leggen in een seizoen en

die leg ik allemaal in verschillende nesten. Zo spreid ik het risico.

Mijn jongen hebben natuurlijk wat meer ruimte en eten nodig dan zo'n klein karekietje. Daarom komt mijn jong sneller uit het ei, na 12 dagen al. Daarna wurmt hij de andere eieren of jongen in het speciale kuiltje dat op zijn rug zit en laat ze over de rand van het nest eraf glijden. Dan heeft mijn jong het rijk alleen! Met zijn grote oranje rode keel en hoge gepiep weet hij de waardvogels te verleiden extra veel voedsel te zoeken. Het zijn prima pleegouders. Ze blijven de jongen wel 2 à 3 weken voeren, zelfs als de jongen veel groter zijn dan zichzelf.

Een klein probleempje is dat het nest wel eens een beetje te krap wordt. Dan kan ik zomaar over de rand kieperen.

Waar kom je voor in Het Twiske?

Ik houd van halfopen landschap en vlieg eigenlijk wel het hele Twiske door. Voor het leggen van mijn eieren moet mijn waardvogel natuurlijk wel in de buurt zitten. Ik zit graag op een hoge uitkijkpost, bijvoorbeeld in een boom.

Wanneer ben jij in Het Twiske te zien?

Ik ben een echte trekvogel. Vanaf april kom ik vanuit Zuid-Afrika in Het Twiske aan. Ik heb dan al een lange weg afgelegd met diverse tussenstops. Dan ben ik een poosje zoet met het leggen van mijn eieren. In die periode bloeit, niet geheel toevallig, de koekoeksbloem. Bij het 'koekoeksspog' erop (waar de larve van de schuimcicade in zit) verzon de mens het verhaal dat ik na het leggen van een ei spuug. Als ik in juni/juli klaar ben met eieren leggen, vertrek ik samen met mijn man naar Afrika. Onze jongen zoeken het verder zelf wel uit. Zij moeten eerst nog groeien en aansterken voor ze ons in september/oktober achterna reizen. Zij doen dat geheel op eigen gelegenheid en via genetisch overgedragen informatie.

Waar houd je bijzonder van?

Ik eet graag insecten, rupsen, eieren en af en toe een worm. Ook harige rupsen die giftig zijn voor andere vogels gaan bij mij zo naar binnen. Mijn jongen zou ik daar niet eens mee kunnen voeren, dus ben ik blij met hun pleegouders. Zelf heb ik een dikke beschermende laag op mijn maagwand tegen het gif. En van de haren maak ik gewoon een braakbal.

Waar maak jij je druk om?

Voor ons is het natuurlijk belangrijk dat het goed gaat met onze waardvogels. Wie moet er anders onze eieren uitbroeden? Ik?... Dank je de koekoek! Hier in Het Twiske hebben wij de voorkeur voor heggenmus, kleine karekiet, rietzanger en graspieper. Maar...we kunnen niet zomaar veranderen van waardvogel. Het produceren van een ei in de passende kleur is een evolutieproces van generaties. Als het met onze waardvogel niet goed gaat, hebben we dus een probleem! Daarom hoop ik op behoud en goed beheer van de leefgebieden van al die 'kbv'tjes' (kleine bruine vogeltjes) in Het Twiske! Ook kunnen we last hebben van het gebruik van pesticiden. Tussen 1960 en 2004 liep de insectenstand daardoor zodanig terug dat ons aantal halveerde en ik op de rode lijst kwam. De laatste 10 jaar gaat het gelukkig geleidelijk weer wat beter met ons en kun je mijn man van mei tot juli weer lekker horen koekoeken. En mij horen giechelen als het weer gelukt is een ei in andermans nest te leggen.

Foto's uit *Vogeldagboek van Adri de Groot*.

www.ivntwiske.nl